

A VELENCEI ÁLARC TITKÁT SZIGORÚAN ŐRZIK AZ OLASZ MESTEREK

A maszkkészítés fortélyai

Velencében évszázadokon át kötelező volt karnevál idején az álarc viselése, amelyet már akkor is papírmáséból készítettek és díszesen festettek, dekoráltak. A maszk nem csak a szórakozást szolgálta. Hiába korlátozták viselését törvények, a korabeli híradásokból kiderül, hogy az álarc lehetőséget nyújtott a fegyverviselésre, anélkül, hogy bárki felismerhette volna az éjszakai randalírozót vagy szerencsejátékost. De alkalmas volt a maszk a polgárok számára a hitelezők előli rejtőzésre is.

Velencében szeretett bele az álarcokba Nemes Károly is, olyannyira, hogy elhatározta: saját kezűleg is megtanulja ennek a mesterségnek minden csínját-bínját.

– *Miért pont velencei álarcéssel foglalkozik?*
– Nem tudom megmagyarázni. Az egész történet évekkel ezelőtt kezdődött. Egy kedves barátom invitálására először látogattam Velencébe, éppen karnevál idején. A közel 10 órás utazás után, kicsit fáradtan érkeztünk a lagúnák városába. A Canale Grande partján álltam és az ébredező város varázslatos látványa rabul ejtett. Egy egész napon át jártuk az utcákat, apró hidakon és sikátorok szűk mentén keresztül és számtalan kirakatban csodálatosan díszített álarcok bámultak, mosolyogtak vissza rám. A Szent Márk téren a Bazilika monumentális épülete, a csodálatos karneváli jelmezek forgataga káprázatos volt és egyben lenyűgöző. Valami megmagyarázhatatlan érzés kerített hatalmába. Az utcákon, a Rialto hídon portékájukat kínáló árusok mindegyikénél szebbnél szebb maszkokban gyönyörködhettem, azt éreztem, hogy nekem kell egy ilyen maszk! Mivel az igazán impozáns darabok ára elég borsos volt, egy szerényebb maszkkal kellett megelégednem, de azzal is boldogan tértem haza, viszont elhatároztam, hogy valahogy megvalósítom azt a vágyamat, hogy egy igazán szép, gazdagon díszített álarcot is megszerzek, akár úgy is, hogy azt magam készítem el. Azóta évek teltek el és én évről évre ellátogattam Velencébe. Van annak a városnak valami bűvereje, ami ha egyszer megfog, nem ereszt többé.

A hagyományos velencei álarcokhoz a *commedia dell'arte*, a népi színjátszás adja azokat a szereplőket és az általuk képviselt jellemvonásokat, melyeket a maszkok formái magukon viselnek és az egyes színek is emberi tulajdonságokat fejeznek ki. Ma már persze az álarcok ezen jelentéstartalma háttérbe szorult.

– *Hosszú volt az út idáig, hogy ma már szebbnél szebb darabokkal büszkélkedhet?*

– Hazaérkezve elkezdtem kutatni annak módját, hogyan tudnék én is olyan álarcot készíteni, mint amelyeket Velencében láttam. Éveken keresztül többféle kreatív technikát megismertem, kipróbáltam és kísérleteztem a különböző eljárásokkal a gipszöntéstől a papírmásé-készítéssel keresztül a különféle festési és díszítési technikákig. Alapvető nehézséget jelentett, hogy a velencei álarc titkát szigorúan őrzik az olasz mesterek. Nincs sehol egy egzakt leírás, melynek mentén haladva létre lehetne hozni a „velencei csodát”. Az alapanyagok beszerzése is jelentős nehézséget okozott, különösen úgy, hogy nem is tudtam gyakran, mit is keresek. Tudtam, mit szeretnék megvalósítani, csak nem mindig tudtam, hogyan csináljam. Hónapokon keresztül szabadidőmben és éjszakákon át bújtam az internetet és kerestem mások által feltett fényképeket, megfigyeltem a

díszítések vonalvezetését és próbáltam megfejteni azt, hogy amit látok, azt vajon miből és mivel készítették.

– Mennyi időbe telt, mire sikerült kikísérletezni az első álarcot?

– Aki az álarcokkal, azok történetével kezd el foglalkozni, az egy rendkívül messze nyúló, szerteágazó, sokrétű hagyomány kutatásába kezd és talán egy emberöltő nem is elég, hogy annak minden részletét, apró finomságát megismerje. Több éven keresztül próbáltam az anyagokat és technikákat, mire tavaly eljutottam addig, hogy az első saját készítésű álarcot megalkottam. Nagyon büszke voltam rá, hogy sikerült. Igaz, azóta már sokkal szebb álarcokat készítettem, de az első maszk máig a legkedvesebb darab számomra.

– Gondolom ehhez a szakterülethez is kell egyfajta tehetőség, érzék...

– Már az iskolában is megmutatkoztam a kezűgyességem, jól rajzoltam és végtelen türelemmel voltam képes órákon át szöszmötölni egy-egy rajzzal, vagy kreatív hobbi-technikával, de természetesen egész más irányban tanultam tovább. Jelenleg is a közigazgatásban dolgozom, és a napi stressz és ideg-

feszültség levezetésére kiválóan alkalmas bármely hobbi, nekem éppen a velencei álarcéskészítés. A munkából hazatérve leülök az utóbbi időben egyre inkább alkotóműhelyé átalakult nappaliban és átadom magam az álarcéskészítésnek.

Valami ismeretlen erő vezeti a kezem a színek és rajzolatok megalkotása során és gyakran történik meg velem, hogy jóval éjfél után, hajnalban azt veszem csak észre, hogy már rég aludnom kéne, mert mindjárt munkába kell menni. A maszkéskészítés teljesen leköt és kikapcsol.

– Röviden el lehetne mondani, hogyan készül egy-egy maszk?

– Először agyagból megmintázom azt, amit szeretnék, hogy majd legyen a kész álarc. Utána gipszmintát készítek, ami az elkészítendő álarc negatívja és klasszikus módon úgy készül, hogy kiöntjük gipszszel és néhány nap száradás után az agyagról leemelve kész is a minta.

Ebbe fogjuk beledolgozni vékony rétegben a maszkok alapjául szolgáló papírmását.

A papírmászásnak többféle módja van, lehet olyan módon is készíteni, hogy ragasztóba áztatott papírcsíkokat rétegezzük egymásra. Én papírmását használom, amit házilag, tojástartókból főzök. Ez olyan állagú, miután megfőzöm, mint

A farsang a régi, pogány ünnepekből alakult ki, mely később a keresztény kultúrába is átöröklődött és a nagyböjt előtti időszakot foglalja magába. Féktelen mulatozás jellemzi, de hasonló „téltemető”, termékenységi, vagy a természet újjászületését köszöntő ünnepek számos kultúrában fellelhetők. Ezeknek jellegzetessége gyakran az alakoskodás, a más személyiség magunkra öltése, a saját személyiségünk elrejtése. Hazánkban hasonló hagyományokat követ például a mohácsi busójárás, de ennek leegyszerűsödött továbbélése a farsangi bálók egyszerű fekete szem körüli maszkja is, melyet elegáns, frakkos urak és nagyestélyibe öltözött hölgyek viselnek a bál során, és céljuk arcuk elrejtése, az inkognitó megőrzése.

a gyurma. Az így elkészített papírgyurmát belehelyezem a gipszből öntött mintába, és hagyom kiszáradni. Száradás után óvatosan kivesszem a formából, vigyázva, hogy ne törjön, repedjen vagy szakadjon el, mert akkor dobhatjuk a kukába! Azután a felesleges részeket levágom, az esetleges hibákat kijavítom, és már kész is a maszk alapja.

Míndeközben papíron megtervezem, milyen díszítést szeretnék az álarcra tenni. Festés során elindul azonban a fantáziám, és a tervekhez képest néha egész más kerül az alapra. Ismételt száradás után jöhetnek az egyéb dekorációk, flitterezés-glitterezés, tolldíszítés és zsinórozás. Az egész folyamat körülbelül egy hetet vesz igénybe, persze nem folyamatos a munka, mivel az anyagoknak száradni kell, a díszítő elemeket meg kell varrni, fel kell ragasztani stb.

– Milyen alapanyagokat használ? Honnan szerzi ezeket be?

– Az álarcokhoz kizárólag itthon fellelhető alapanyagokat használok. Elég sok utánajárást követően sikerült olyan „lelőhelyeket” találni, ahol a szükséges festékeket, tollakat, brokátokat és díszpapírokat, illetve egyéb szükséges díszítő anyagokat be tudom szerezni, de ezek gyakran elég drágák, viszont a szép álarcokhoz elengedhetetlen, hogy minőségi termékekkel dolgozzam. Így előfordul, hogy egy-egy maszkra, akár 10–20 ezer forintot is ráköltök, mire a megálmodott díszítések elkészülnek, és a helyükre kerülnek. Ez a jelentős költség az oka annak, hogy nem olcsó egy ilyen maszk, és emiatt idehaza nincs is igazán kereslet iránta.

– Hogy lehet ezekhez hozzájutni, ha esetleg lennének érdeklődők?

– Néhány barátomnak készítettem már ajándékba maszkot, sőt egy-két vásárlóm is volt már. Az igazi baj az, hogy az elkészítés során annyira megszeretem az álarcaimat, hogy nehezen válok meg tőlük, de be kell látnom, hogy egy idő után nem fér több a lakásba sem. Kifejezetten inspiráló tud lenni, ha megrendelést kapok, mert az álarc elkészítése során a megrendelő igényei, személyisége, jellemvoná-

sai figyelembevételével készítem el a kívánt darabot. Két egyformát sosem tudok készíteni, csak legfeljebb hasonlót, minden darab – mint az ember maga is – egyedi. Elsősorban fali díszként készülnek a maszkok, de ha arra van igény, viselhetőre is el tudom készíteni. Mivel alapvetően papírból készül, ezért könnyű, így nyugodtan hordható farsangi bálókön, egyéb táncos rendezvényeken, de el tudom képzelni színházi jelmezként, illetve díszletként egyaránt.

– Kiállítás is volt már...

– Nagyon fontos esemény volt az életemben, amikor idén január 28-án megnyílt első kiállításom, melyen az elkészített maszkok először kerültek bemutatásra a nagyközönség számára. Amikor ezt az egészet elkezdtem, nem gondoltam volna, hogy én valaha kiállításon fogom bemutatni a munkáimat. Nem is volt ilyen tervem, míg a nyáron egy kedves ismerősöm azzal keresett meg, hogy ő éppen egy olyan étteremben dolgozik, ahol rendszeresen vannak kiállítások festményekből, egyéb képzőművészeti alkotásokból és milyen remek lenne, ha én is kiállítanám ott a műveimet. Hát elő-

ször nagyon megijedtem, aztán elgondolkodtam és beláttam, hogy abból a szempontból is nagyon jelentős számomra ez az esemény, hogy így többen nyilváníthatnak véleményt és ez segíthet a maszkok tökéletesítésében, az elkészítési technikák csiszolásában, így hát belementem a dologba. Aztán az ősszel összeültünk megbeszélni a részleteket az étterem vezetőjével, aki örömmel fogadott és olyan eredeti ötletekkel állt elő, melyek a kiállítás kísérőjeként az egész hangulatot igazán karneválivá tehetik. Így került azután sor erre a kiállításra. Mai napig fontosak számomra a Vendégekönyvbe írt dicsérő szavak, üzenetek, megjegyzések, kritikák és jó tanácsok, mivel ezzel visszajelzést kaptam műveimmel kapcsolatban. A Facebookon is rendszeresen közzéteszem az újonnan elkészült maszkok fényképét. ▀

Radics Márk

Elérhetőség: <http://hu-hu.facebook.com/velenceialarc/>
velenceialarc@gmail.com